

VARHAISKASVATUKSEN KIUUSAAMISENEHKÄISYN SUUNNITELMA 2024-2025 HELAPUISTON PÄIVÄKOTI

Sisällysluettelo

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT	3
MITÄ KIUUSAAMINEN ON?	4
Kiusaamisen ilmenemismuotoja varhaiskasvatusikäisillä lapsilla.....	5
MITEN KIUUSAAMISTA ENNALTAEHKÄISTÄÄN VARHAISKASVATUKSESSA?	6
Turvallisen ilmapiirin luominen ja kaveritaitojen tukeminen.....	7
Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa	8
Miten tunnetaitojen kehittymistä tuetaan?	8
MITEN KIUUSAAMISEEN PUUTUTAAN?	9
YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET.....	10

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta ja
muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten oikeuksien
sopimus**

**Jokaisella lapsella on oikeus
turvalliseen ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen ehkäisemisen
suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään
tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

MITÄ KIUSAAMINEN ON?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten välisiin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

MITEN KIUSAAMISTA ENNALTAEHKÄISTÄÄN VARHAISKASVATUKSESSA?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelu. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen

RYHMÄYTYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

TUNNETAIDOT VARHAISKASVATUKSESSA

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

MITEN KIUUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tullessa kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti.

Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

Yksikön nimi: Helapuiston päiväkot

Yksikkömme mahdollisia tarkennuksia turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tunne- ja kaveritaitojen tukemiseen:

Kaikkia lapsia ja aikuisia kohdellaan yhdenvertaisesti ja heidän tunteitaan sekä kokemuksiinsa arvostetaan Helapuiston päiväkodissa. Kiinnitämme huomiota turvallisuuden tunteeseen olemalla aidosti läsnä eri tilanteissa. Päivittäisissä kohtaamisissa aikuiset huomioivat jokaisen lapsen yksilönä.

Lapsien kanssa harjoitellaan ja heille mallinnetaan miten toimia tilanteissa, joissa kohdataan ristiriitoja. Ryhmissä järjestetään säännöllisesti yhteisiä leikkejä ja tuokioita, jotka edistävät yhteenkuuluvuutta. Turvallisuutta tukevat rutiinit ja ennakoitavuus huomioidaan: päivän kulku, siirtymät ja leikkirauhan varmistaminen. Ryhmissä harjoitellaan kaveritaitoja ja opetellaan konkreettisia taitoja jakamista, pyytämistä, anteeksipyyntöä, toisten huomioimista, leikkiin mukaan pyytämistä. Aikuiset auttavat lapsia näissä tilanteissa.

Helapuiston päiväkodissa leikin merkitys on suuri tunne- ja kaveritaitojen tukemisessa. Toiminnassamme painottuukin tuettu leikki, jossa aikuisella on läsnä oleva sekä leikkiä eteenpäin vievä rooli. Leikissä, niin kuin arjen muissakin tilanteissa sanoitetaan erilaisia tunteita.

Jokaisen lapsen nähdä ja kuulla tuleminen on tärkeää, vaikkei kaikilla olisikaan yhteistä kieltä. Ryhmässä toimimisen taitoja on helpompi harjoitella, kun tuntee kuuluvansa joukkoon ja tulee arvostetuksi omana itsenään.

Millä konkreettisilla toimintatavoilla kiusaamiseen puututaan?

Helapuiston päiväkodissa puututaan kaikkiin ristiriita- ja kiusaamistilanteisiin. Aikuinen sanoittaa ristiriitatilannetta puheella ja kuvatukea tai pikapiirtämistä käyttäen. Tilanteessa sanoitetaan myös lasten tunteita, jotta kaikki osapuolet tulevat nähdyksi.

Jos kiusaaminen on toistuvaa, lähdemme selvittämään, mikä kiusaamisen taustalla on. Tässä selvittelyssä teemme yhteistyötä ryhmän, varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä huoltajien kanssa. Ajattelemme, että usein taustalla on haasteita, joihin vastaamalla voimme muuttaa tilannetta jo paljon. Lisäksi on tärkeä kohdata kiusaamisen kaikki

osapuolet ja sanoittaa puheella sekä kuvatuella, että kiusaaminen on väärin ja se tuntuu pahalta. Tilanteissa, joissa kiusaaminen on toistuvaa, on aikuisen läsnäolo hyvin tärkeää myös tilanteen selvittelyn jälkeen. Näin aikuinen pystyy tukemaan vuorovaikutusta ja ohjaamaan sitä oikeaan suuntaan. Myös aikuisten ennakoiva toiminta on tärkeää toistuvissa ristiriitatilanteissa.

Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Helapuiston päiväkodissa käsitellään kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten kanssa säännöllisesti arjen toiminnassa. Isompien lasten kanssa käsitellään yhteisiä sääntöjä sekä sitä, mitä heiltä odotetaan ryhmän jäsenenä toimiessaan. Pienempien lasten kanssa yhteisiä sääntöjä kuvitetaan ja arjessa niiden ääreen palataan. Huoltajien kanssa kiusaamiseen liittyviä asioita käsitellään vanhempainilloissa sekä aina tarpeen mukaan ryhmässä

Mahdollisia muita huomioita:

Suunnitelma laadittu (pvm.)

29.9.2025